

Kisilevych, O. V., and Durytska, H. V. "Ryzhky-menedzhment mizhnarodnoi investytsiinoi diialnosti" [Risk management of international investment]. *Visnyk Lvivskoi komertsiiinoi akademii*, no. 30 (2009): 214-.

Kindinger, J. P., and Darby, J. L. "Risk Factor Analysis – A New Qualitative Risk Management Tool" <https://www.lanl.gov/orgs/d/d5/documents/risk-fact.pdf>

Kuzmichevskiy, A. Yu. "Issledovanie veroiatnostnykh zakononostey dostizheniia predelnykh sostoiانى elementov oborudovaniia i truboprovodov AES vo vremia ikh ekspluatatsii" [Study the laws of probability elements of the ultimate state of NPP equipment and pipelines during their operation]. *Dis. ... kand. tekhn. nauk*: 05.14.03, 2014.

"Koruptsiina zakonotvorchist: preferentsii obranym pidpriyemtsiam, pozbavleniia selian zemli, tinyovi oborudky v atomnii enerhetytsi" [Corruption Legislation: preferences selected businesses, depriving farmers of land, shady deals in nuclear energy]. http://cpsa.org.ua/novyny/koruptsiijna_zakonotvorchist_preferentsiji_obranim_pidpriyemtsjam_pozbavleniia_seljan_zemli_tinyovi_oborudki_v_atomnij_energetitsi/

[Legal Act of Ukraine] (2000). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/175-2002-%D0%BF>

Muratov, O. E. "Shestigrannik v kvadrate" [Hexagonal squared]. <http://www.proatom.ru/modules.php?name=News&file=article&sid=5204>

"Mezhdunarodnaia shkala iadernykh i radiatsionnykh sobytiy INES" [International scale of nuclear and radiological events INES]. http://www-pub.iaea.org/MTCD/publications/PDF/INES-2008-R_web.pdf

Natsionalna komisiia, shcho zdiisniuie derzhavne reholiuvannia u sferi enerhetyky. <http://www.nerc.gov.ua/?id=2380>

Romanov, V., and Butukhanov, A. "Riskobrazuiushchie faktory: kharakteristika i vliianie na riski" [Forming factors: characteristics and impact on risk]. In *Modelirovanie i analiz bezopasnosti, riska i kachestva v slozhnykh sistemakh*. St. Petersburg: Omega, 2001.

Rylov, M. I. "Posle Chernobylia i Fukusimy-1: vyivlenie i otsenka neopredelennostey i riskov" [After Chernobyl and Fukushima-1: identification and assessment of risks and uncertainties]. <http://www.atomic-energy.ru/articles/2014/01/22/46198>

"Segodnia – 28-ia godovshchina avarii na Chernobyl'skoi AES" [Today – the 28th anniversary of the Chernobyl accident]. <http://www.unian.net/politics/911973-segodnya-28-ya-godovshchina-avarii-na-chernobyl'skoy-aes.html#ad-image-0>

Viatkin, V. N., Viatkin, I. V., and Gamza, V. A. *Risk-menedzhment* [Risk management]. Moscow: Dashkov i K, 2002.

УДК 330.341.1

ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

© 2014 ТКАЧЕНКО М. О.

УДК 330.341.1

Ткаченко М. О. Підходи до класифікації інноваційних процесів промислового підприємства

Метою статті є розкриття теоретичної сутності інноваційних процесів промислового підприємства та їх класифікація. У роботі розкрито сутність категорій «інновація» та «інноваційний потенціал», які є базовими під час дослідження інноваційних процесів, і представлено тривірневу структуру інноваційного потенціалу. Шляхом узагальнення та систематизації існуючих підходів до визначення сутності інноваційних процесів розкрито їх сутність та економічну природу, яка обумовлює їх специфічність. У статті було встановлено, що інноваційні процеси потрібно досліджувати з точок зору цінності, маржинальної теорії і закону спадаючої віддачі, що дозволило вдосконалити їх класифікацію. Крім того, під час розкриття питання стосовно складу інноваційного процесу та послідовності його етапів було запропоновано тривимірну модель перебігу інноваційного процесу, яка враховує відмінності, обумовлені різними типами корпоративних зв'язків промислових підприємств.

Ключові слова: інновація, інноваційний потенціал, інноваційний процес.

Рис.: 3. **Табл.:** 1. **Формул.:** 2. **Бібл.:** 17.

Ткаченко Марина Олексіївна – асистент, кафедра економічного аналізу та обліку, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (вул. Фрунзе, 21, Харків, 61002, Україна)

E-mail: marina_tkachenko@inbox.ua

УДК 330.341.1

Ткаченко М. А. Подходы к классификации инновационных процессов промышленного предприятия

Целью статьи являются раскрытие теоретической сущности инновационных процессов промышленного предприятия и их классификация. В работе раскрыта сущность категорий «инновация» и «инновационный потенциал», которые являются базовыми во время исследования инновационных процессов, и представлена трехуровневая структура инновационного потенциала. Путем обобщения и систематизации существующих подходов к определению сущности инновационных процессов раскрыта их сущность и экономическая природа, которая обуславливает их специфичность. В статье было установлено, что инновационные процессы нужно исследовать с точек зрения ценности, маржинальной теорией и закона спадающей отдачи, что позволило усовершенствовать их классификацию. Кроме того, во время раскрытия вопроса относительно состава инновационного процесса и последовательности его этапов была предложена трехмерная модель протекания инновационного процесса, которая учитывает отличия, обусловленные разными типами корпоративных связей промышленных предприятий.

Ключевые слова: инновация, инновационный потенциал, инновационный процесс.

Рис.: 3. **Табл.:** 1. **Формул.:** 2. **Библ.:** 17.

Ткаченко Марина Алексеевна – асистент, кафедра экономического анализа и учета, Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт» (ул. Фрунзе, 21, Харьков, 61002, Украина)

E-mail: marina_tkachenko@inbox.ru

UDC 330.341.1

Tkachenko Maryna O. Approaches for Classification of Innovative Processes of Industrial Enterprise

The aim of the article is to reveal the essence of theoretical innovation processes of industrial enterprises and their classification. The paper reveals the essence of the categories of "innovation" and "innovation potential" that are basic in the study of innovation processes, and presented a three-tier structure of the innovation potential. By generalization and systematization of the existing approaches to the definition of innovative processes their essence and economic nature were disclosed, which determines their specificity. The paper found that innovative processes are to be explored from the viewpoints of values, theories and law margin and decreasing returns, which allowed improving their classification. In addition, during the issue of disclosure of the innovation process and the sequence of its steps a three-dimensional model of the flow of the innovation process was proposed, which takes into account the differences caused by different types of corporate communications industry.

Key words: innovation, innovative potential, innovation process.

Pic.: 3. **Tabl.:** 1. **Formulae:** 2. **Bibl.:** 17.

Tkachenko Maryna O. – Assistant, Department of the Economic analysis and auditing, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute» (vul. Frunze, 21, Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: marina_tkachenko@inbox.ru

Формування інноваційної парадигми розвитку підприємства змінює логіку та принципи його діяльності й обумовлює необхідність розробки нових методичних підходів до управління його функціонуванням і розвитком.

У науковій літературі [1] найчастіше виділяють три шляхи розвитку підприємства – екстенсивний, інтенсивний та інноваційний. За сучасних умов, коли відбувається скорочення життєвого циклу продукції та постійне підвищення конкурентоспроможності стає необхідним для збереження ринкових позицій, єдиною умовою забезпечення ефективного функціонування промислового підприємства стає вибір і дотримання інноваційного шляху розвитку. Це робить актуальним науково-практичні дослідження інноваційних процесів промислового підприємства, ефективність яких зумовлює його інноваційну активність і здатність переходу до інноваційної моделі розвитку.

Теоретичним і практичним аспектам дослідження інноваційних процесів на макро- і мікрорівнях присвячені праці таких вітчизняних та зарубіжних учених, як М. Туган-Барановський [2], М. Кондратьєв [3], Й. Шумпетер [4], П. Друкер [5], Б. Санто [6], Д. Твіс [7], Ю. Бажал [8], С. Ілляшенко [1], Ю. Шипуліна [9] тощо. Незважаючи на підвищену увагу до дослідження теоретичних і практичних аспектів інноваційних процесів, невирішеними залишаються питання оцінки їх ефективності та загальноприйнятої класифікації. Саме тому нові підходи до визначення сутності інноваційних процесів зумовлюють формування нових класифікаційних ознак.

Метою статті є розкриття теоретичної сутності інноваційних процесів промислового підприємства та їх класифікація.

В основі інноваційного процесу, як і будь-якого іншого, лежить перетворення входів процесу у виходи шляхом виконання взаємопов'язаних видів діяльності [10]. Входами інноваційного процесу є нові знання, ідеї, результати наукових досліджень; виходом інноваційного процесу стає інновація – новий товар, послуга, процес чи організаційна структура.

Термін «інновація» є базовим поняттям у дослідження інноваційних процесів. Аналіз сутності інновації дозволяє виділити декілька її основних аспектів, які можна розкрити,

визначивши категорію з позиції ціннісного підходу: *інновацією вважається виваджений у господарський обіг результат трансформації ідеї у новий продукт чи послугу, з метою задоволення споживчих потреб, що створює додаткову споживчу цінність, або процес чи структуру, які спрямовані на підвищення ефективності діяльності підприємства, що підвищує його ринкову вартість* [11].

Для створення інновації в ході інноваційного процесу стають необхідними відповідні ресурси, здібності та можливості підприємства, які забезпечуються його інноваційним потенціалом. Таким чином, дослідженню сутності терміна «інноваційний процес» передую визначення поняття «інноваційний потенціал» з виділенням його структури. Багатогранність цього поняття пояснює існування різних підходів стосовно визначення його сутності та структури.

Узагальнюючи та систематизуючи точки зору стосовно визначення сутності категорії «інноваційний потенціал», встановлено, що це *сукупність ресурсів і ринкових спроможностей підприємства, які використовуються або накопичені та можуть бути використані в процесі інноваційної діяльності у відповідності до життєвого циклу інновацій з метою отримання позитивного економічного та/або соціального ефекту* [11]. Ринкові спроможності підприємства визначаються можливістю підприємства максимально ефективно використовувати свої інноваційні ресурси за умов існуючих і потенційних внутрішніх здібностей та зовнішніх можливостей.

Дослідження наукових підходів щодо структури економічного та інноваційного потенціалу підприємства, їх узагальнення та синтез з боку функціонального, ресурсного та організаційно-структурного підходів дозволили виділити декілька його рівнів, що представлено на *рис. 1*.

Такий підхід до визначення сутності інноваційного потенціалу дозволяє розкрити сутність інноваційного процесу як *сукупність дій з використання інноваційного потенціалу з метою трансформації ідеї в новий товар, послугу, процес або структуру, що мають споживчу цінність, і реалізація яких здатна принести додатковий економічний ефект*.

Специфічність інноваційних процесів пояснюється економічною природою інновацій, що полягає у створенні

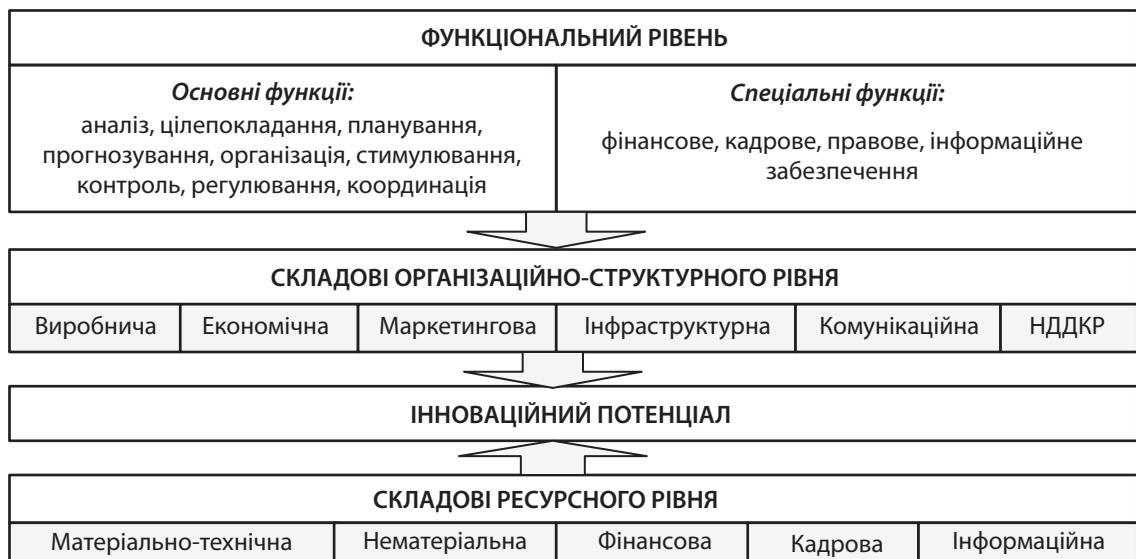

Рис. 1. Структура інноваційного потенціалу промислового підприємства

додаткової споживчої цінності та ринкової вартості. Це обумовлює доцільність використання ціннісної теорії в процесі дослідження інноваційних процесів.

Розкриваючи економічну природу інноваційних процесів, стає необхідним застосування закону спадаючої віддачі, який полягає в тому, що, починаючи з певного моменту, послідовне приєднання одиниці змінного ресурсу (наприклад, праці) до незмінного фіксованого ресурсу (капіталу або землі) дає додатковий або граничний продукт, який зменшується у розрахунку на кожну наступну одиницю змінного ресурсу [12]. Відповідно, якщо розглядати життєвий цикл інновації, можна стверджувати, що у певний момент часу віддача від використання будь-якого продукту (послуги, процесу, структури) падає з причини високої насиченості ринку та зростання рівня конкуренції на ньому. Це обумовлює пошук нових можливостей для подальшого інноваційного розвитку та розробку нових інноваційних проектів або придбання готових інновацій.

Результатами інноваційного процесу стають вдосконалений або новий товар, послуга, процес або структура, які є унікальними за своєю сутністю та нерідко спрямовані на задоволення вузькоспеціалізованих потреб, тобто характеризуються суб'єктивною корисністю. Визначення цінності товару через характеристику суб'єктивної корисності було притаманне прихильникам теорії маржиналізму, які вважали, що «цінність ринкових благ визначається корисністю граничних економічних величин» [13]. Це обумовлює необхідність використання маржинальної економічної теорії при дослідженні інноваційних процесів. Її проекція на досліджуване питання полягає в тому, що розвиток підприємств стає можливим завдяки переходу від екстенсивного зростання шляхом розширення виробничих потужностей до прискореного впровадження інновацій з метою посилення ринкових позицій та отримання більшої віддачі від інвестованого капіталу.

Використання ціннісної, маржинальної теорій та закону спадаючої віддачі дозволяють виділити додаткові класифікаційні признаки інноваційних процесів. Так, реалізація інноваційного процесу пов'язана з необхідністю прогнозу економічного ефекту від його впровадження, який не завжди є позитивним, тому інноваційні процеси можна класифікувати за критерієм можливості прогнозування результатів на детерміновані та недетерміновані.

Специфіка інноваційних процесів зумовлює необхідність застосування певних технологій і виробничих потужностей, що може потребувати переозброєння існуючого виробництва. Отже, доцільною стає класифікація інноваційних процесів за критерієм зворотності, тобто за можливістю або неможливістю повернення до початкового стану та використання існуючих виробничих потужностей в іншому інноваційному процесі. За цим критерієм процеси класифіковано на зворотні та незворотні.

І наприкінці, внаслідок інноваційних перетворень, по-перше, відбувається створення нової споживчої цінності, за рахунок чого підвищується рівень задоволення споживачів і підсилюються ринкові позиції підприємства і, по-друге, підвищується його додана вартість для задоволення інвестиційних вимог суб'єктів управління. Створення споживчої цінності та підвищення ринкової вартості може бути досягнуто шляхом об'єднання або розпаду об'єктів інноваційної діяльності чи шляхом входження елементів одного об'єкта в інший. Тож, за напрямом перетворень у стані об'єкта інноваційні процеси класифіковано на інтеграційні, дезінтеграційні та транспарентні (табл. 1).

Ще одним проблемним питанням, що передбачає дослідження інноваційного процесу, є широка наукова полеміка з питань стосовно виділення його складу та послідовності етапів.

У наукових дослідженнях розрізняють лінійну, кібернетичну та матричну моделі інноваційного процесу. Найбільш поширеною є лінійна модель інноваційного процесу, яка має такий вигляд:

$$FD \rightarrow PD \rightarrow RPr \rightarrow Oc \rightarrow PB \rightarrow M \rightarrow Z, \quad (1)$$

де FD – фундаментальні дослідження, PD – прикладні дослідження, RPr – розробка і проектування, Oc – освоєння, PB – промислове виробництво, M – маркетинг, Z – збут [14].

Ще одним прикладом лінійної моделі інноваційного процесу є модель О. А. Лапка, яка виділяє в ньому чотири фази з точки зору життєвого циклу інновації:

$$Zb \rightarrow OZB \rightarrow Zp \rightarrow Z, \quad (2)$$

де Zb – збиткова фаза – розробка й освоєння інновації, вихід на ринок. Вона включає стадії фундаментальних і прикладних досліджень, конструкторських і технологічних розробок, впровадження новачі у виробництво; OZB – фаза освоєння та збільшення виробництва інновацій, досягнення планового рівня рентабельності. На даному етапі

Таблиця 1

Класифікація інноваційних процесів

Класифікаційна ознака	Класифікаційні групи інноваційних процесів
За можливістю прогнозування результатів	Детерміновані інноваційні процеси – інноваційні перетворення, результат яких є заздалегідь спрогнозований та очікуваний; – недетерміновані інноваційні процеси – інноваційні перетворення із невідомим результатом
За зворотністю	Зворотні інноваційні процеси – інноваційні перетворення, які можуть бути повернені у вихідну точку без суттєвих змін у стані об'єкта; – незворотні інноваційні процеси – інноваційні перетворення, які не можуть бути повернені у вихідну точку взагалі або можуть бути повернені із суттєвими змінами у стані об'єкта
За напрямом перетворень у стані об'єкта	Інтеграційні інноваційні процеси – процеси, внаслідок яких відбувається об'єднання декількох об'єктів дослідження, що формує більш високу ринкову цінність; – дезінтеграційні інноваційні процеси – процеси, внаслідок яких відбувається розпад об'єкта дослідження на складові, що у сумі більш цінні, ніж наявна цілісність; – транспарентні інноваційні процеси – процеси, внаслідок яких відбувається входження елементів одного об'єкта як складової частини іншого

споживачі відкривають для себе новизну й оцінюють її як споживчу вартість; $3p$ – фаза зрілості, яка характеризується зменшенням темпів зростання виробництва, стабілізацією. Основним напрямком роботи на цій стадії стає вдосконалення продукту, поліпшення його якісних характеристик, подальша модифікація. На цій стадії різко зростає конкуренція, оскільки відбуваються дифузія й тиражування нововведень; 3 – фаза занепаду: моральне старіння продукту, зниження його конкурентоспроможності [15, с. 42].

Основним недоліком лінійної моделі інноваційного процесу є те, що вона не відображає взаємодію суб'єктів інноваційної діяльності на різних стадіях інноваційного процесу та зміну його учасників. Тому угорським дослідником Б. Санто було запропоновано кібернетичну модель інноваційного процесу [16], яка відтворює його як комплексну систему, в якій елементи процесу утворюють підсистеми, що перебувають у постійному зв'язку і взаємодії з багатьма зворотними зв'язками (рис. 2).

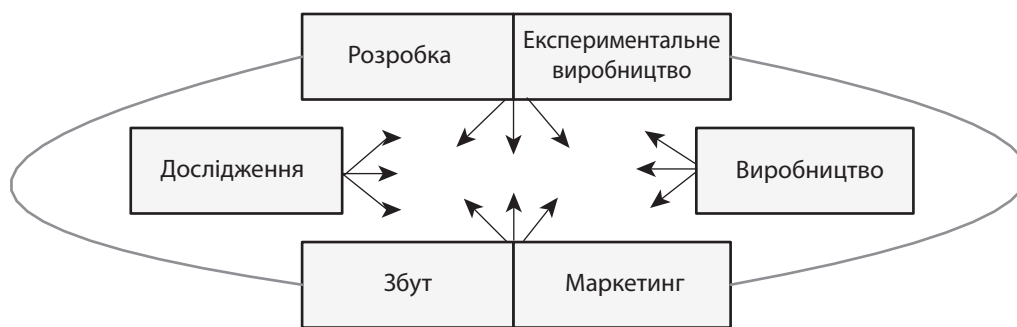

Рис. 2. Кібернетична модель інноваційного процесу

Зворотний зв'язок в інноваційному процесі є інформацією про результати роботи на всіх наступних етапах процесу, що передається з попередніх етапів. Зміст інформації при цьому може підтверджувати правильність прийнятих раніше рішень або заперечувати необхідність подальшої роботи над проектом.

Зворотний зв'язок містить відомості про:

- ✦ підготовку виробництва нової продукції та виявлені при цьому недоробки, додаткові вимоги, що виникають до проектно-конструкторського опрацювання продукції тощо;
- ✦ хід процесу виробництва продукції, у тому числі виявлених недоробках конструкції, пропозиціях виробників з поліпшення технології її виробництва і т. ін.;
- ✦ відношення споживачів до продукції, виявлені споживачами дефекти продукції та відмови в її роботі, появу конкурентної продукції на ринку, побажання споживачів і т. ін.

Тобто, в інноваційному процесі існує два види зворотного зв'язку: зворотний зв'язок ринку та зворотний зв'язок між стадіями процесу. Інформація зворотного зв'язку має значний вплив на ефективність інноваційних процесів. Кожен підрозділ, що бере участь у створенні нововведення, зацікавлений в отриманні інформації про результати інших етапів. Основна інформація, яка потрібна усім ланкам підприємства, зайнятим у створенні інновацій, – це її відповідність бажанням споживачів. Таким чином, маркетингова складова істотно впливає на інноваційну політику підприємства та об'єднує усі види його діяльності: виявлення і

облік потреб ринку, їх реальне втілення в процесі НДДКР, а потім у виробництві, стимулювання попиту і просування продукції від виробника до споживача.

Треба зазначити, що здебільшого етапи, які виділяють у рамках інноваційного процесу, відображають життєвий цикл продукту на ринку, але інновації можуть бути пов'язані не лише з удосконаленням продукту, але й з впровадженням техніко-технологічних процесів та обладнання чи системи управління підприємством в цілому.

В. Є. Шукшунов, М. Р. Габайдулін, Ю. Ф. Гортишов, Р. Т. Ференец [17] запропонували розглядати інноваційний процес у вигляді матричної моделі комунікаційних зв'язків, але її використання для всіх етапів інноваційного процесу проблематичне, оскільки введення нових суб'єктів і додаткових етапів не дає змоги поступово переходити від одного матричного елемента до іншого. Вдосконалений матричний підхід до виділення етапів інноваційного процесу з виокремленням його об'єктів, власників та етапів дозволяє розробити тривимірну матричну модель перебігу іннова-

ційного процесу на промисловому підприємстві з точки зору ціннісного підходу (рис. 3).

Треба підкреслити, що в умовах інтеграційних тенденцій в Україні існують значні відмінності у перебігу інноваційних процесів на відособлених промислових підприємствах і на підприємствах, що входять до складу корпоративних об'єднань. Ці відмінності пояснюють різний характер взаємозв'язків, що виникають під час інноваційних процесів, і інструментарій управління ними, що також потрібно враховувати у дослідженні питань стосовно складу інноваційних процесів.

Зважаючи на той факт, що інноваційний процес є циклічним, це вимагає постійного пошуку нових шляхів інноваційного розвитку та безперервного впровадження інновацій, адже за умов гіперконкурентного зовнішнього середовища життєвий цикл інновацій скорочується і підвищується швидкість їх морального старіння.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження було встановлено, що інноваційні процеси на теоретичному рівні для цілей управління ефективністю підприємств необхідно розглядати з точки зору ціннісної, маржинальної теорії і закону спадаючої віддачі, що дозволило вдосконалити їх класифікацію. У роботі було виділено три додаткові ознаки класифікації інноваційних процесів: можливість прогнозування результатів, зворотність та напрям перетворень у стані об'єкта інноваційної діяльності, на основі чого було запропоновано модель перебігу інноваційного процесу, яка включає три його виміри та враховує відмінності, що вини-

Власники інноваційного процесу		Об'єкти інноваційного процесу		продукт				
		структура		процес				
		Етапи інноваційного процесу	Фундаментальні дослідження	Прикладні дослідження	Прогноз економічного ефекту	Розробка та проектування	Впровадження у виробничу практику	Розповсюдження (дифузія)
Підприємство	Підприємство у складі корпорації	Відділ маркетингу	W111 W 111'	W121 W 121'	W131 W 131'	W141 W 141'	W151 W 151'	W171 W 171'
		Відділ НДДКР	W211 W 211'	W221 W 221'	W231 W 231'	W241 W 241'	W251 W 251'	W271 W 271'
		Економічний відділ	W311 W 311'	W321 W 321'	W331 W 331'	W341 W 341'	W351 W 351'	W371 W 371'
		Технологічний відділ	W411 W 411'	W421 W 421'	W431 W 431'	W441 W 441'	W451 W 451'	W471 W 471'
		Виробничий відділ	W511 W 511'	W521 W 521'	W531 W 531'	W541 W 541'	W551 W 551'	W571 W 571'

W – взаємозв'язки під час інноваційного процесу на промисловому підприємстві;

W' – взаємозв'язки під час інноваційного процесу на промисловому підприємстві, яке знаходиться у складі корпоративної групи підприємств.

Рис. 3. Тривимірний матричний модель перебігу інноваційного процесу на промисловому підприємстві

кають під час управління ним, обумовлені різними типами корпоративних зв'язків промислових підприємств.

Отримані результати можуть бути корисним для вдосконалення організаційно-економічних аспектів механізму управління процесами інноваційного розвитку промислових підприємств. ■

ЛІТЕРАТУРА

- Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком : навч. посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Суми : ВТД «Університетська книга». – К. : Видавничий дім «Княгиня Ольга», 2005. – 324 с.
- Туган-Барановский М. И. Периодические промышленные кризисы / М. И. Туган-Барановский // Избранное. – М., 1997. – С. 312 – 316.
- Кондратьев М. Д. Большие циклы конъюнктуры и теория предвидения. Избранные труды / Н. Д. Кондратьев / Международный фонд Н. Д. Кондратьева и др.; ред. кол.: Абалкин Л. И. (пред.) и др., сост. Яковец Ю. В. – М. : ЗАО «Издательство «Экономика», 2002. – 767 с.
- Шумпетер Й. Теория экономического развития / Й. Шумпетер. – М. : Прогресс, 1982. – 456 с.
- Друкер П. Бизнес и инновации П. Друкер / Пер. з англ. – М. : ООО «И.Д. Вильямс», 2007. – 432 с.
- Санто Б. Инновация как средство экономического развития / Б. Санто / Пер. с венг. – М. : Прогресс, 1990. – 298 с.
- Твисс Б. Управление научно-техническими нововведениями / Б. Твисс / Сокр. пер. с англ. / Авт. предисл. и науч. ред. К. Ф. Пузыня. – М. : Экономика, 1989. – 217 с.
- Бажал Ю. М. Економіка інноваційних процесів / Ю. М. Бажал // Вісник Інституту економічного прогнозування. – 2002. – № 1. – С. 3 – 17.
- Шипуліна Ю. С. Механізм управління потенціалом інноваційного розвитку промислових підприємств : монографія / За ред. д-ра екон. наук, доц. Ю. С. Шипуліної. – Суми : ТОВ ДД Папірус, 2012. – 458 с.
- Елиферов В. Г. Бизнес-процессы: Регламентация и управление : учебник / В. Г. Елиферов, В. В. Репин. – М. : ИНФРА-М, 2004. – 319 с. – (Учебник для программы MBA). – С. 17.
- Ткаченко М. О. Процес управління процесами інноваційного розвитку промислового підприємства // Дослідження та оптимізація економічних процесів : кол. монографія / За ред. О. В. Маноїленко, В. О. Матросової. – Х. : «Цифрова друкарня № 1», 2012. – 485 с. – С. 188 – 199.
- Історія економічних вчень : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. В. Кириленко [та ін.]; ред. В. В. Кириленко. – Т. : Економічна думка, 2008. – 525 с.
- Мочерний С. В. Економічна теорія : навч. посіб. / С. В. Мочерний. – 4-те вид., стереотип. – К. : ВЦ «Академія», 2009. – 640 с. – (Серія «Альма-матер»).

14. Устинов В. А. Управление научно-техническим прогрессом на предприятии / В. А. Устинов. – М. : ГАУ им. С. Орджоникидзе, 1991. – 63 с.

15. Лапко О. О. Інноваційна діяльність в системі державного регулювання : монографія / О. О. Лапко. – К. : Ін-т економ. прогнозування НАН України, 1999. – 254 с.

16. Василенко В. О. Інноваційний менеджмент : Навчальний посібник / В. О. Василенко, В. Г. Шматько ; за ред. В. О. Василенко. – Київ : ЦУЛ ; Фенікс, 2003. – 440 с.

17. Шукшунув В. Е. Организационные структуры технологических коммуникаций трансферта инноваций в наукоёмком бизнесе / В. Е. Шукшунув, М. Р. Габайдуллин, Ю. Ф. Гортишов та ін. // Инновации. – 2001. – № 3. – С. 24 – 32.

REFERENCES

Bazhal, Yu. M. "Ekonomika innovatsiinykh protsesiv" [Economics of innovation processes]. *Visnyk Instytutu ekonomichnoho prohnozuvannia*, no. 1 (2002): 3-17.

Druker, P. *Biznes i innovatsii* [Business and innovation]. Moscow: Viljams, 2007.

Eliferov, V. G., and Repin, V. V. *Biznes-protsessy: Reglamentatsiia i upravlenie* [Business Processes: The regulation and control]. Moscow: INFRA-M, 2004.

Illiashenko, S. M. *Upravlinnia innovatsiinykh rozvytkom* [Management innovation]. Sumy; Kyiv: Universytetska knyha; Kniashynia Olha, 2005.

Kondratev, M. D. *Bolshie tsikly koniunktury i teoriia predvideniia. Izbrannye trudy* [Conditions and large cycles theory prediction. Selected Works]. Moscow: Ekonomika, 2002.

Kyrylenko, V. V. *Istoriia ekonomichnykh vchen* [History of Economic Thought]. Ternopil: Ekonomichna dumka, 2008.

Lapko, O. O. *Innovatsiina diialnist v systemi derzhavnoho rehuliuвання* [Innovation activity in the system of state regulation]. Kyiv: Ін-т економ. прогнозування НАН України, 1999.

Mochernyi, S. V. *Ekonomichna teoriia* [Economics]. Kyiv: Akademiia, 2009.

Shypulina, Yu. S. *Mekhanizm upravlinnia potentsialom innovatsiinoho rozvytku promyslovykh pidpriemstv* [Management mechanism innovation potential of enterprises]. Sumy: Papirus, 2012.

Santo, B. *Innovatsiia kak sredstvo ekonomicheskogo razvitiia* [Innovation as a tool for economic development]. Moscow: Progress, 1990.

Shumpeter, Y. *Teoriia ekonomicheskogo razvitiia* [Theory of Economic Development]. Moscow: Progress, 1982.

Shukshunov, V. Ye., Habaidullin, M. R., and Gortyshov, Yu. F. "Organizatsionnye struktury tekhnolohicheskikh kommunikatsii innovatsii v naukoiomkom biznese" [Organizational structure of technological